

Programes de compromís social

“Fer de voluntària és el que em fa feliç de veritat”, comentava la Mariona, alumna de primer de batxillerat de l'escola Garbí Pere Vergés d'Esplugues, el passat mes de març, a la Jornada “Herois” que vam celebrar a l'Auditori de la Pedrera, davant d'una sala amb més de 150 persones (<http://www.escolesgarbi.cat/esplugues/?s=Herois>). **La recerca ja fa anys que corrobora que el voluntariat millora la qualitat de vida d'aquells que en fan i els experts ja el consideren un indicador de felicitat** (Wallace & Florian, 2009).

Segons el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC), el voluntari -ària és “[el] que s'ofereix lliurement a fer una cosa o a col·laborar en alguna tasca sense ésser-hi obligat”. A les Escoles Garbí-Pere Vergés, els alumnes desenvolupen tot un conjunt de tasques de voluntariat que s'emmarquen en la Vida Social, l'única estructura on es poden preparar els homes del demà (Vergés, 1947, p. 72). L'objectiu últim de la Vida Social és educar persones reflexives, amb valors i criteri, i compromeses amb el món que les envolta, però també ho és promoure en l'alumnat la reflexió sobre les desigualtats socials i econòmiques de la societat, el foment de la solidaritat i la col·laboració amb aquells col·lectius més necessitats i vulnerables.

La Vida Social està estretament lligada amb un dels àmbits vertebradors del Projecte Pedagògic de l'escola, que és el de l'ètica, definida pel mateix Pere Vergés com “[...] una ètica, mitjançant la qual, l'impuls es converteix en força distributiva per l'acció que conté la reflexió; una exigència constant, amb què no hi ha abandonament ni deixadesa, l'esforç superador de la qual és l'obra d'una voluntat intel·ligent; una moral per la qual s'abandona la lluita egoista per l'estímul personal d'una millora individual i col·lectiva” (Vergés, 1947, p. 72).

Les activitats de Vida Social podríem emmarcar-les en allò que a nivell teòric es coneix com “Activitats d’Aprentatge-Servei” (APS), definides per Martínez i Puig (2011) com “una proposta educativa que combina processos d’aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat, en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l’entorn amb l’objectiu de millorar-lo” (p. 12). Acomplixen també aquells requisits que aquests mateixos autors assenyalen com imprescindibles perquè siguin activitats educatives plenes, que són la funcionalitat -en relació al desenvolupament personal dels aprenents- i la projecció cívica -que farà que augmenti el seu poder formatiu i donarà l’encaix social que ha de tenir l’acció humana. I segueixen també aquell famós principi postulat per John Dewey (1995) de “Learning by doing” (o “aprendre tot fent”), que defensa un aprenentatge pràctic del sentit de la responsabilitat a través de la convivència i la cooperació, amb la finalitat de millorar individualment i col·lectivament.

D’aquesta manera, el nostre alumnat du a terme tota una sèrie d’activitats per la millora de la comunitat educativa a l’interior de l’escola -com són el desenvolupament de càrrecs de lideratge, de dinamització cultural i científica i de funció organitzativa- i també tota una sèrie d’activitats que repercuteixen directament en la millora de l’entorn social dels nostres centres. I ho fan des que són ben petits: primer realitzant tasques d’ordre dins l’entorn propi i, a poc a poc, es fa més complexa la seva responsabilitat tot obrint-se cap a un entorn conegut però no tan pròxim, i després fixant-se en els companys més grans de l’escola -els quals esdevenen un model positiu transcendent - que duen a terme totes aquestes accions de voluntariat.

Per dur a terme les activitats de Vida Social, l’alumnat té assignat un número d’hores concret al llarg del curs. Les tasques són escollides en funció dels seus interessos i preferències. Tot i això, molts dels nostres alumnes van

decidir, ja fa uns quants anys, que no en tenien prou amb les hores programades i que volien dur a terme més tasques de voluntariat fora d'horari escolar i, fou així, com nasqueren les comunitats solidàries de les nostres dues escoles: "Imagine" <http://imagineescolagarbi.blogspot.com/> i "Voluntariat" <http://www.escolesgarbi.cat/badalona/tag/voluntariat/>. Són activitats de compromís social de diferent tipologia i concreció, però tenen en comú aquesta preocupació pel bé social comunitari i la plena implicació d'aquells que les duen a terme -que no escatimen temps i esforços per dissenyar, organitzar i participar-hi, sigui quina sigui l'activitat i encara que sigui fora d'horari escolar -tardes, caps de setmana o festius de tota mena-.

Algunes d'aquestes activitats són:

- Organització de campanyes de recollida d'aliments, joguines i targetes de metro per al Casal d'infants de Badalona i Esplugues.
- Activitats de recollida de fons per a "La Marató" de TV3, per al "Pediatric Cancer Center" o "La Festa de la Solidaritat", que té com a objectiu recollir diners per diferents causes socials (com la dels refugiats).
- Col·laboració amb Fundacions que vetllen per la cura de les persones, com la "Fundació Finestrelles" (que promou la integració social de les persones amb discapacitat psíquica), la Fundació Santa Clara (encarregada de vetllar per la protecció de persones grans o gent incapacitada) i Càritas.
- Col·laboració amb l'Hospital "Sant Joan de Déu", participant en tasques quotidianes del centre, organitzant tallers per als nens i les nenes hospitalitzats i participant en activitats orientades a la recaptació de fons com "l'Encesa de llums" de l'arbre de Nadal, la "Barcelona Màgic Line", o "Neda per un somni".
- Sessions d'alfabetització d'immigrants de la ciutat

d'Esplugues, alfabetització digital per als usuaris del "Casal d'avis de Can Clota"

- Participació com a voluntaris en la "Setmana de la Gent Gran" organitzada per l'ajuntament d'Esplugues.
- Organització i participació d'unes Jornades de Robòtica al "Institut Guttman".
- Col·laboració amb protectores d'animals, fent tasques de rehabilitació i manteniment d'espais, i també de cura i ensinistrament d'animals.

"I believe that education is a regulation of the process of coming to share in the social consciousness; and that the adjustment of individual activity on the basis of this social consciousness is the only sure method of social reconstruction", afirmava Dewey (1897). I apunten també els experts que el treball que es basa en projectes socials i valors, com el compromís cívic, condueixen també a l'aprenentatge de la democràcia. (Edelstein, 2011).